

1.

LAURA LAHKUB KODUST

Pühapäeva õhtupoolik oli selge ja lumega kaetud preeria sädeles päikesepaistes. Kerge tuuleke puhus leebelt lõunast, aga oli nii külm, et saanijalased kriikusid kokkusurutud lumel libisedes kõvasti. Hobuste kabjad mütsusid tuhmilt klopp-klopp-klopp. Papa oli vait.

Laura, kes istus risti üle saani asetatud laua peal tema kõrval, ei öelnud ka sõnagi. Polnud millestki rääkida. Ta oli teel kooli õpetama.

Alles eile oli ta ise koolitüdruk, nüüd aga õpetaja. See oli juhtunud nii järsku. Laura suutis vaevu endas maha suruda selle lootusest täidetud mõtte, et ta läheb homme jälle koos väikese õe Carriega kooli ning istub oma pinki Ida Browni kõrvale. Homme hakkab ta õpetama.

Tal polnud tegelikult aimugi, kuidas seda teha. Ta polnud kunagi varem õpetanud ja ta polnud veel

kuusteist aastat vana. Isegi viieteistaastase kohta oli ta väikest kasvu ja praegu tundis ta end eriti tillukesena.

Kõikjal ümberringi laius tühjana kergelt rulluv lumine maa. Ja tühi oli ka kõrge kahvatu taevas pea kohal. Laura ei vaadanud selja taha, kuid ta teadis, et linn on nüüd mitme kilomeetri kaugusele jäänud – see oli vaid väike must laik keset lageda preeria vaelevust. Mamma, Carrie ja Grace seal soojas elutoas olid kaugel eemal.

Brewsteri asundus oli veel kilomeetreid eespool. See oli linnast kahekümne kilomeetri kaugusel. Laura ei teadnud, milline see on. Ta ei tundnud seal kedagi. Ta oli härra Brewsterit näinud vaid korra, kui too tuli teda õpetajaks palkama. Ta oli kõhn ja tõmmu nagu iga asunik ning polnud kuigi jutukas.

Papa istus ja vaatas enda ette kaugusesse, hoides kinnastatud kätega ohje ning nõotades aeg-ajalt hobuseid. Kuid ta teadis, mis tunne Laural on. Viimaks pööras ta näo Laura poole ja hakkas rääkima, nagu vastaks tema kartusele homse ees.

„Nii, Laura! Sa oled nüüd õpetaja! Me teadsime, et sa selleks saad, eks ole? Ehkki me ei arvanud, et see nii ruttu juhtub.“

„Kas sa arvad, et ma tulen toime, papa?“ päris Laura vastuseks. „Mõtlet... mõtlet kui... lapsed ei kuula mu sõna, kui näevad, kui väike ma olen.“

„Muidugi tuled toime,“ julgustas papa. „Sa pole veel kunagi milleski läbi kukkunud, mida oled teha proovinud, eks ole ju?“

„Ei ole jah,“ möönis Laura. „Aga ma... ma pole kunagi proovinud koolis õpetada.“

„Sa oled käsile võtnud iga töö, mis ette on tulnud,“ ütles papa. „Sa pole kunagi millestki kõrvale hiilinud, vaid oled kindlaks jäänud, kuni oled ära teinud selle, mida tegema läksid. Edu saavutamine muutub harjumuseks nagu iga muugi asi, mida keegi järjekindlalt teeb.“

Jälle saabus vaikus, välja arvatud saanijalaste kriuksumine ja hobuste kapjade kloop-kloop-kloop kõval lumel. Laura tundis end natuke paremini. See oli tõsi – ta oli alati muudkui edasi pingutanud, ta oli alati pidanud seda tegema. Noh ja nüüd pidi ta koolis õpetama.

„Mäletad toda korda Ploomiojal, Poolepindine?“ küsis papa. „Mamma ja mina läksime linna ja tuli lumetorm. Ja sa tassisid terve puuvirna tupp.“

Laura naeris valju häälega ning papa naer kumises nagu tornikell keset külma vaikust. Kui väike ja hirmul ja naljakas ta oli olnud tol päeval nii kaua aega tagasi!“

„See on viis, kuidas asjadega toime tulla!“ ütles papa. „Usu endasse ja sa saad kõigest jagu. Uskumine endasse on ainus viis, kuidas panna ka teised sinusse uskuma.“

Ta oli hetke vait ja lisas siis: „Aga on üks asi, mille suhtes sa pead valvel olema.“

„Mis asi, papa?“ päris Laura.

„Sa oled nii tormakas, Rõõmuraasuke. Sa kaldud enne ütleva või tegutsema ja alles pärast mõtlema. Nüüd pead sa kõigepealt mõtlema ja siis ütleva. Kui sa seda meeles pead, ei tule sul mingeid raskusi.“

„Ma teen seda, papa,“ sõnas Laura tõsiselt.

Rääkimiseks oli tõesti liiga külm. Tundes end raskete tekkide ja katete all üsna mugavalt, liikusid nad vaikides edasi lõuna poole. Nende ees kulges vaevumärgatav reejalaste jälg. Näha polnud midagi peale lõputu madala ja valge maa ja tohutu kahvatu taeva ning hobuste sinakate varjude kesk lume sätendust.

Tuul pani Laura paksu musta villase näokatte ühtelugu ta silme ees laperdama. Ta hingeõhk oli näokatte sisse külmunud jäälaigu tekitanud, mis äsas kogu aeg talle külma ja niiskena vastu suud ja nina.

Lõpuks nägi ta eespool maja. Alguses väga tilluke, muutus see üha suuremaks sedamööda, kuidas nad lähemale jõudsid. Vähem kui kilomeetri jagu edasi oli veel teine, väiksem maja ja sellest kaugemal veel üks. Siis ilmus veel üks nähtavale. Neli maja – ja oligi kõik. Nad olid üksteisest kaugel ja tundusid valges preerias pisikesed.

Papa pidas hobused kinni. Härra Brewsteri maja nägi välja, nagu oleks kaks asunikuonni kokku pandud,

nii et tekkis terava harjaga katus. Tõrvapapist katus oli paljas ja sulalumi oli seda mööda alla voolanud, moodustades jääpurikad, mis rippusid räästast muhklike sammastena, jämedamad kui Laura käsivarred. Nad paistsid nagu hiiglaslikud sakilised hambad. Mõned tungisid otsapidi lumme ja mõned olid lahti murdunud. Murdunud jääkamakad lebasid ukse ümber, kinni külmunud mäárdunud lumme, kuhu oli visatud nõudepesuvett. Akende ees polnud kardinaid, aga ahjutorust, mis oli traatidega katuse külge kinnitatud, tõusis suitsu.

Härra Brewster avas ukse. Majas vingus laps ja ta rääkis valjusti, et teda kuulda oleks. „Tule sisse, Ingalls! Tule sisse ja soojenda ennast!“

„Aitäh,“ vastas papa. „Aga koju on kakskümmend pikka kilomeetrit ja ma hakkan parem minema.“

Laura libistas end kiiresti saanitekkide alt välja, et mitte külma teki alla lasta. Papa ulatas talle mamma reisikoti, kus oli tema vahetuspesu, teine kleit ja kooliraamatud.

„Head aega, papa,“ ütles ta.

„Head aega, Laura.“ Papa sinised silmad naeratasid talle julgustavalt. Aga kakskümmend kilomeetrit oli sagedasti sõitmiseks liiga pikk maa – nüüd ei näe Laura teda kaks kuud.

Ta läks kärmesti majja. Ereda päikesevalguse käest tulles ei näinud ta hetkeks mitte midagi. Härra

Brewster ütles: „See on proua Brewster – ja Lib, siin on meie õpetaja.“

Pliidi ääres seisis pahura ilmega naisterahvas, kes segas midagi panni peal. Tema seeliku külge klammerdus väike poiss ja nuttis. Poisi nägu oli must ja ta nina oleks vajanud taskurätikut.

„Tere päevast, proua Brewster,“ ütles Laura nii reipalt, kui vähegi suutis.

„Mine aga teise tuppa ja võta vammused maha,“ kamandas proua Brewster. „Riputa need kardina taha sohva juurde.“ Ta pööras Laurale selja ja jätkas kastme segamist pannil.

Laura ei teadnud, mida arvata. Ta polnud ju teinud midagi, mis oleks võinud proua Brewsterit solvata. Ta läks teise tuppa.

Vahesein seisis otse katuseharja all ja jagas maja kahte võrdsesse ossa. Kummalgi pool vaheseina laskusid sarikad ja tõrvapapist katus allapoole madalate seinteni. Kõik praod laudseintes olid korralikult tihendatud. Seinad polnud seestpoolt viimistletud, ainult paljad sõrestikulauad. See meenutas papa asunikumaja, kuid oli väiksem ja seal polnud pea kohal lage.

Teises toas oli muidugi väga külm. Seal oli üks aken, mis vaatas tühja lumega kaetud preeria poole. Akna all seina ääres oligi sohva – kumera puust seljatoega poest ostetud diivan, mille üks ots kaardus ülespoole. Diivanile oli magamisase üles tehtud. Selle kummalgi

küljel rippusid seinä ääres pruunid kalingurkardinad traadi peal, mis jooksis aknast kõrgemalt ümber diivani, nii et kardinaid sai kokku tõmmata ja selle ära varjata. Diivani vastas seisis seinä ääres voodi ja voodi jalutsis jagus napilt ruumi kummuti ning panipaigakasti jaoks.

Laura riputas oma palitu, salli, näokatte ja mütsi kalingurkardina taha naelte otsa ja pani mamma reisi-koti nende alla põrandale maha. Ta seisis värisedes külma käes ja ei tahtnud minna sooja tuppä, kus oli proua Brewster. Aga ta pidi seda tegema, nii ta siis läkski.

Härra Brewster istus pliidi juures, väike poiss põlve peal. Proua Brewster kraapis kastet pannilt kaussi. Laud oli kaetud, taldrikud ja noad lohakalt viltu plekilise valge laudlina peal. Laudlina oli laual kortsus.

„Kas ma saan teile abiks olla, proua Brewster?“ küsis Laura vapralt. Proua Brewster ei vastanud. Ta pildus kartulid vihaselt kaussi ja lajatas selle lauäle. Kell seinal võrises, valmistudes lööma, ja Laura nägi, et see näitas viie minuti pärast neli.

„Praegusel ajal on hommikusöök nii hiline, et me sööme ainult kaks korda päevas,“ selgitas härra Brewster.

„Ja kelle süü see on, tahaksin ma teada!“ kihvatas proua Brewster. „Nagu ei teeks ma veel küllalt, orjates hommikust õhtuni selles...“

Härra Brewster tõstis häält. „Ma tahtsin ainult öelda, et päevad on nii lühikesed.“

„Siis ütlegi niimoodi!“ Proua Brewster tõstis kõrge tooli mürtsuga laua äärde, haaras väikese poisi ja istutas ta hooga tooli peale.

„Lõuna on valmis,“ ütles härra Brewster Laurale. Laura istus vabale kohale. Härra Brewster ulatas talle kartuleid, soolaliha ja kastet. Toit oli hea, kuid proua Brewsteri vaikimine nii ebameeldiv, et Laura suutis vaevu neelata.

„Kas koolimaja on siit kaugel?“ proovis ta reipalt küsida.

Härra Brewster vastas: „Linnulennult veidi alla kilomeetri. See on asunikuonn. Vennike, kes tolle maalapi peal asunikuks oli, ei saanud omadega hakkama, loobus ja läks tagasi itta.“

Siis jäi ka tema vait. Väike poiss mossitas ja püüdis laua peal kõike käppida. Järsku lennutas ta oma plekk-taldriku toiduga põrandale. Proua Brewster andis talle käe pihta laksu ja poiss kiljatas. Siis kriiskas ta muudkui edasi ja tagus jalaga lauajalga.

Lõpuks sai söömaaeg läbi. Härra Brewster võttis naela otsast piimaämbri ja läks talli. Proua Brewster pani poisikese põrandale istuma ja vähehaaval jättis too nutmise järele, kuni Laura aitas lauda koristada. Siis tõi ta mamma kotist põlle, sidus selle oma pruuni

printsessikleidi peale ja võttis käterätiku, et kuivatada ära nõud, mida proua Brewster pesi.

„Mis teie väikemehe nimi on, proua Brewster?“ küsis ta. Ta lootis, et proua Brewster on nüüd lahkem.

„John,“ vastas proua Brewster.

„Nii kena nimi,“ arvas Laura. „Kuni ta väike on, võivad inimesed teda Johnnyks hüüda ja kui ta suureks kasvab, on John meesterahva jaoks hea nimi. Kas te kutsute teda praegu Johnnyks?“

Proua Brewster ei vastanud. Vaikus muutus järjest rusuvamaks. Laura tundis, kuidas ta nägu lööb hõõguma. Ta jätkas masinlikult nõude kuivatamist. Kui nad valmis said, viskas proua Brewster pesuvee välja ja riputas panni naela otsa. Ta istus kiiktooli ja kiigutas end laisalt, sellal kui Johnny roomas pliidualusesse orva ja sikutas kassi sealt sabapidi välja. Kass kriimustas teda ja poiss röögatas. Proua Brewster kiikus muudkui edasi.

Laura ei söandanud sekkuda. Johnny karjus, proua Brewster kiikus tusaselt ning Laura istus laua ääres toolil ja vahtis välja preeriasse. Tee kulges otse üle lume kaugusesse, nii kaugele kui silm ulatus. Kakskümmend kilomeetrit eemal on kodu. Mamma sätib praegu õhtusööki, Carrie on koolist koju jõudnud, nad naeravad ja ajavad Grace'iga juttu. Papa tuleb tuppa, haarab Grace'i sülle ja tõstab kõrgele üles, nagu ta tegi ka Lauraga, kui ta väike oli. Õhtusöögilauas jätkavad kõik jutustamist.

Hiljem istuvad nad lambivalgel ja loevad mõnusasti, kui Carrie õpib, ning siis mängib papa viulit.

Toas muutus üha pimedamaks. Laura ei näinud enam teed. Lõpuks tuli härra Brewster piimaga tupp. Siis pani proua Brewster lambi põlema. Ta kurnas piima ära ja pani piimanõu kõrvale, sellal kui härra Brewster ajalehte luges. Kumbki ei öelnud midagi. Ebamugav vaikus langes raskelt üle toa.

Laura ei osanud midagi peale hakata. Magaminekuks oli liiga vara, rohkem ajalehti polnud ning toas ei leidunud ka ühtki raamatut. Siis tulid talle meelde õpikud. Ta läks külma magamistuppa, tuhnis mamma kotis ja leidis käsikaudu ajalooõpiku. Ta läks sellega kööki, istus jälle laua äärde ja hakkas õppima.

„Vähemasti ei takista miski mind õppimast,“ mõtles ta süngelt. Ta tundis end haavatu ja haiget saanuna, nagu oleks teda löödud, kuid vähehaaval läks tal mõtteid ajaloole koondades meelest, kus ta viibib. Lõpuks kuulis Laura, kuidas kell lööb kaheksa. Siis tõusis ta püsti ja soovis viisakalt head ööd. Proua Brewster ei vastanud, aga härra Brewster ütles: „Head ööd.“

Magamistoas puges Laura lõdisedes kleidi ja alusseeliku seest välja ning pani öösärgi selga. Ta ronis sohvale tekkide alla ja tõmbad kardina selle ümber kokku. Padi oli sulgedest, olid olemas linad ja hulk tekke, aga diivan oli väga kitsas.

Ta kuulis proua Brewsterit väga kiiresti ja vihaselt midagi seletamas. Laural olid tekid üle pea tõmmatud, nii et ainult ninaots oli väljas külma käes, kuid ta kuulis ikkagi proua Brewsteri riidlemist.

„... võib sulle sobida, aga minu jaoks läheb siit piir!“ kuulis ta ja „...see õudne kolgas siin! Kooliõpetaja, no tõepoolest! Oleksin ise ka õpetaja olnud, kui poleks abiellunud sellise...“

Laura mõtles: „Ta ei taha õpetajale peavarju pakuda, selles asi ongi. Ta oleks iga teise õpetaja vastu niisama tige.“ Laura üritas kõigest väest enam mitte kuulata, vaid ruttu magama jääda. Aga kogu öö oli ta magades ettevaatlik, et mitte kitsalt sohvalt maha veereda, ning kartis homset, mil ta peab õpetama hakkama.